

svojimu bližnjimu pomagal in de se mu tudi tako zgoditi zna. Vsaka dobra reč, katero po drugih narodih posnemati hočemo, potrebuje časa, prevdarka in poskušnje; poskusimo tedaj tudi od teh postav kaj, in prepričali se bomo, de so neizrečeno dobrotljive.

B—k.

Nektere besede o volitvi županijskega odbora v Ljubljani.

Županija Ljubljanska (Stadtgemeinde Laibach), ktera obseže mesto in njegove predmestja, se bo v kratkim ustanovila, ker 30. dan t. m. bo čas pritožb zoper izpušenje ali kakšno napčno uverstenje opravičenih volivcov preteklo, in o treh tednih potem bojo volivci 30 odbornikov volili, ki bojo prihodnji vodniki mestne županije.

Županijam je vstavna vlada po novih postavah imenitne reči izročila. Kar je državni zbor za celo avstrijsko državo, — kar je deželni zbor za deželo — to, smemo reči, je v primeri županijski odbor za okrajno županijo.

Iz tega vsaki lahko previdi, de volitve županijskih mož niso kakšna kaj bodi reč, zato ker tistim, ktere volivci za odbornike izvolijo, se izroči tudi imenitna oblast. Kdor tedaj ima pravico voliti, naj te važne pravice nikakor v nemar ne pusti, ker na enim samim volivcu zna včasih ležeče biti, de se kdo izvoli, ki je veliko menj vreden odbornik biti memo kakiga družiga, ki je pa pri volitvi en glas premalo dobil.

Posebno od volivcov tretjiga volitniga reda (3 Wahlkörper) se je v nekterih mestih bralo, de se niso volitne pravice tako poslužili, kakor bi bili imeli v svoj lastni prid, in de so to nečimernost s tem zagovarjali, de so rekli: „saj je vse eno, bojo že drugi volili.“ To je napčna misel, katero vsak lahko previdi, če le količkaj prevdari, kar smo ravno popred od opušnja volitve rekli, in če pomisli, de tudi obertniki in rokodelci (Gewerbsleute) imajo svoje potrebe, ktere bo včasih treba v županiji zagovarjati.

Naj tedej nobeden, ki ima pravico voliti, te pravice ne zanemari. Vsak volivec voli 10 odbornikov, ktere na listek zapiše, kteriga sam volitni komisii v roke podá. Vsi volivci so pa — kakor županijska postava za Ljubljansko mesto vleva — v 3 verste razdeljeni; vsaka versta izvoli 10 odbornikov; tedaj vse tri verste skupej 30. Kdor je že v eni versti izvoljen, se ne more v drugi versti več voliti. Tretja versta bo volila perva; po ti pride druga, in na zadnje perva.

Kakšni možje pa naj se za odbornike volijo?

Od splošnih lastnost, ki naj jih ima sleherni odbornik, de je namreč pošten človek neomadeževane obnaše, — zvest Avstrijsk deržavljan, — za prid svojiga kraja skrben, — de kaj vé, in de ima serce na pravim kraju i. t. d. — od vsih teh lastnost nam ni treba tukaj na dalje govoriti, ker se v ti imenitni zadevi že same po sebi razumejo.

Pa k tem lastnostim moramo še dve zlo potrebni pristaviti, namreč: de je odbornik samostojen mož in vstavoljuben.

Le potem, če imajo odborniki zraven poprej omenjenih lastnost tudi ti dve poslednjič imenovani, se bo spolnil 1. paragraf, ki na čelu županijske postave stoji ter pravi: „Svobodna županija je podlaga svobodne deržave.“

Županijski odbornik naj bo tedaj samostojen mož, to je tak, kterimu nobena razmera ne brani, v zboru odkritoserčno v prid županije govoriti, — ki ne gleda zdej sém, zdej tjé, de bi se kje ne zameril, — ki se ne hlina in ne slina na vse strani in ne iskric samostojne volje nima, — kterimu samopašnost samostojnost

podbija, — ki clo nobeniga lastniga razsodka nima, in se vedno le po tem obnaša, kakor ta ali uni govori, od kteriga misli, de je vsaka beseda, ki jo spregovori, evangeli.

Zraven samostojnosti je tudi vstavoljubnost silno potrebna lastnost odbornika, ker le po ti poti, če so odborniki vstavoljubni možje, se izpolni gori omenjeni 1. §. županijske postave. Vstavoljuben je pa tisti mož, ki zapopade vstavne pravice in dolžnosti, ki po njenih postavah nepremakljivo ravná, s časam naprej gré in ne želí rakove poti, ktera ima žalibog! še zmiraj gorečih prijatlov dovelj.

Če se vstavoljubi možje v odbor izvolijo, se nam tudi ni treba bati, de bi ravnopravnost naše narodovnosti kterikrat škodo terpela, ker vstavoljubi mož vsacimu da in pervoši, kar mu gré. Zato tudi tukaj od narodovnosti na dalje ne govorimo, ker z volitvijo vstavoljubnih odbornikov je dogotovljena tudi ravnopravnost, če se bo primerilo, de se bo v odboru o njenih zadevah to ali uno sklepalo. Vstavoljubnih Nemcov se nikakor ne bojimo; grôza so nam le tako imenovani nemškutarji, to je, tisti rojeni Krajci, ki svoj lastni rod zatajujejo, in s tem, de narodske pravice slovenskiga ljudstva žaliyo in se jim zoperstavljajo, se Nemci biti štulijo! Le nemškutarjev nas Bog obvari v odboru, ne pa poštenih Nemcov.

Poslednjič še svetjemo, de naj bi se iz vsaciga predmestja odborniki v županijski odbor volili, ker se večkrat primeri, de je dobro, če ima predmestje svojiga zagovornika.

De se pa pravi odborniki izvolijo, ki bojo potem izmed sebe župana volili, je treba, de se volivci med sabo posvetujejo, v zborih nasvetovani možje po zgorej danih vodilih dobro pretresejo, in po tem volijo, de dobimo zares svobodno županijo, kakor jo županijska postava sama imeti hoče, ki bo krepko svoje opravila opravljala v prid našiga mesta.

Novičar iz slovenskih krajev.*)

Iz dolnega Štajera. Tretji den letošnjih šolskih praznikov, o katerih sim spet ljube Slovence pohodil (obiskal), mi je rodoljubo serce z naj slajši radostjo napajal, ga milo olehkotil, vnovič obudil in z veselo nado okrepil.

S šolno skušnjo pri sv. Janžu na gornem Ptujskem polji je bila namreč drugi teden t. m. tudi učeniška skupšina Slivničke tehantije združena, pri kteri sim bil nazoč gost. — Ako so povsodi skupšine takše; ako se povsodi tak modro in pridno obnašajo, je srečen uspeh gotov! Kdor še njih velike vrednosti in koristnosti prav ne spozna, naj le pride, da sam vidi. Imenitne reči v šolnih zadevah so g. duhovniki in učniki med seboj prijazno in jasno pogovarjali, složno in zveksine enoglasno sklenuli in v zapisnike postavili.

Veselo je bilo poslušati ljubeznjiviga gospoda L... izglednega učenika od sv. Lovrenca, ki je lep in blag izgled svojim verlim sodrugom. — Vsakemu prasanju je bistro v jedro segal, pa tak ponižno, ljubo in bezsebično, da je na videz bolj mnenje svojih součnikov podpiral, kakor svoje razlagal! Skoro lepše pak še je bilo gledati g. predsednika, našega predragega C—f—. Skupšine živa duša in glava se je zdel bolj pokoren in tih poslušavec kakor nje vseviden in previden ravnatelj! Spet

*) Danes se nam je toliko dopisov nabralo, de smo bili prisiljeni, vsaciga nekoliko okrajšati, česar nam častiti gosp. dopisniki v sili ne bojo za zlo vzeli, scer bi jih bili mogli za ta list več na stran djati, za prihodnji list bi bili pa zakasnjeni. Posebno volitvine popise smo zato okrajšali, ker smo si namenili, če bo moč, po dokončanih volitvah imenik vsih izvoljenih županijskih predstojnikov Novicam priložiti. Vred.

prebravši razpisano prašanje je malokaj in le tam kakšno modro besedico rahlo pregovoril, kder je pravo misel ljubo poterdil, posamesne pobiral ali v kratek sklep zlaglal in po tajniku v zapisnik zapisati dal. — Povem vam, v takši skupšini mora edinost in složnost cvesti, vesel sad roditi in k zaželenemu napredku peljati!

Ta skupšina je tudi ravno v tej seji prelepo hvalo sprejela za svoj rodoljubni trud, za svoje krepko in koristno obnašanje — namreč hvalno pismo od vis. ministerstva, ki njene vpložene zapisnike pregledavši, nje čversto, modro in koristno ravnanje z milimi besedami lepo hvali.

Red je v tej skupšini na koncu pogovorov domače pesmi prepevati. Prelepa vaja! nov navod k premili slogi! Radosti in upa za lepšo prihodnost polno serce se tukaj nadušeno k večnem Bogu zdigne in ga iskreno hvali, da je dal takše čase, da tak ljubeznjivo rodoljubne misli, čute in moči budi in živi. Nov močen duh se oživlja in veselo širi!

Upati smemo, da bodo te skupšine tudi skoro pravi namen cerkvenega petja spoznale, ktero ni vpeljano, da bi učenik sam na godru prepeval, temoč zato, da bi si vse ljudstvo s pobožnim petjem pri službi božji serca vnemalo in z njim Boga hvalilo in častilo, učniki pak ga z orglami le rahlo podpirali in lepo ravnali.

Zadnjič še so visokov. g. tehant, te skupšine verli podpornik — kakti v mil spomin in slovo od nje, ker zdaj k drugoj — k Pljuskoj prestopijo, darilo obljubili za naj boljši „zdravo Mario“ z napevom vred, zloženo do bližne skupšine, kteremu še sim drugo pridal. — Naj nam dobri Bog povsodi k takšim skupšinam srečno pripomore, in skoro bode slovenska reč prelepo slovela in svojemu narodu pridobila, kar mu gre po božji pravici in cesarski besedi.

Dobro delo je sklenul vesel obed pri gostoljubim župniku (fajmoštru), kder se je spet marsiktera zdravica in „živio“ v prijaznem in narodnem namenu napila. — Bog živi nevtrudne blage domorodce! Ž.

Iz Šempetra na Štajarskim. Šmarska županija, ki je blizo nar večji pod Celjskim kantonskim poglavarstvom (obseže čez 4000 duš) je imela 19. dan t. m. volitvo odbornikov in namestnikov. Volitve vodnik je bil kantonski komisar g. A. Smole, ki je tako modro se obnašal, de je vse kakor po niti v nar lepšim redu dokončano bilo. Ne žal besedice se ni slišalo, prisegli so spodobno, kakor imenitnost takšnjiga opravila terja.

Tako je Šmarska fara zbrisala gerdo piko, ktero si je bila po nerodnim obnašanju pri smerti nekiga duhovnika pridobila; tako je postala k lepimu izgledu bližnjih županij, zakaj pri nas pri sv. Petru na Medvedovim selu so se pri volitvi zlo slabo, pri prisegi pa prav po divje obnašali. Samo en podžupan po imenu Grega Verk je prisegel. Ko je k oltarju stopil in prisegati začel, so zahruli nad njegovo ženo, de naj ga gre od oltarja potegniti. „Kak hitro bo prisegel, so kričali, ga bomo obesili.“ Žalostno je, kaj taciga slišati! Kresijski poglavar je močno razžaljen odšel. — V Zibiki tudi niso k nobenimu koncu prišli in takšna se je godila tudi po nekterih drugih krajih Breškiga kantona, de še celo voliti niso hteli, kakor na Planini. V Celjskim gre bolj po sreči — za tega voljo še enkrat slava Šmarski županiji, ker ni poslušala gerdiga klepetanja hudobnih podpihovavcov. Bog naj jo s svojo milo roko obvarje, pa tudi z uradniki slovenskiga duha osreči, zakaj v naših krajih še sploh le po „tajč“ ravnajo, in nikjer še ni duha ne sluha, de bi uradniki slovensko govoriti in pisati se vadili. De se gospodje slovenšine ne primejo, je pa tudi nekaj duhovšina sama kriva, ker v svoji voljnosti prejete oznanila in dopise poslovenjuje in tako hlapčuje. To bi seer nobene graje ne zaslužilo, ako bi se le kje zasvitela majhna trohica do-

bre volje, de se bo saj v prihodnje slovenskimu ljudstvu po slovensko dopisovalo: pa — Bog vé kdaj! — Pri nas huda vročina polje tare. Turšica slabo kaže, ajda začčenja komej cvesti, rani korun je droben ko lešnjiki, ga je malo in nekoliko gnjuje, pozneji pa bo še mende slabeji, vina ne bomo skorej nič dobili. Cvetko.

Iz Koroškiga.

Že čez en meses imamo tudi pri nas svobodne županije, in za 29 poprejšnjih katasterskih srenj čvetero žandarjev; ali grôza mora človeka obiti, kadar sliši, kaj se pri nas zdaj godi. V dveh nočeh se je v zgornjej rožnej dolini 9 tatvin zgodilo; kar pred ni bilo slišati. — 12. nedeljo po Binkuštih sta bila Zilski, in na veliko gospojnico Šentrupretski fajmošter — brat slavnega Dr. Prešerna — oba za cerkveno in siromašno denarnico okradena, in oba med tem, ko sta predpoldansko božjo službo opravljala. K Prešernu je kratko pred, da je ura k božji službi bola, ženska k spovedi prišla, se je pri tej priložnosti v farovžu skrila in potem tatom odperla. — Žandarji so — hvala komur hvala gré — noč in dan na nogah, pa dozda še niso drugiga, kakor enige vkradeniga konja osledili; pa tudi ni čuda, ker je krog za 4 žandarje preobširn — v 14 urah se komaj njegova okrajna obhodi.

Srenjski lov se bo pri nas v najem (štant) dal, in skoro vse srenje so se v tem porazumele, da hočejo dohodke cerkvam dati. — Bukvoveza Pornik v Belaku ima že cele kupe Teržaških šolskih knjig, in mikomaj že čakamo začetka šolskega leta, da bi se slovenšine prav lotili, ter tudi upanje imamo, da bojo voditelji naših šol učiteljem zapovedali, imenovanih knjig se saj tako dolgo posluševati, dokler drugih ne dobimo — saj tudi nam vstava omiko našega naroda zapové! —

B-t.

Iz Noviga mesta. V nedeljo 18. t. m. smo rojstni god našiga svitliga cesarja prav slovesno obhajali. Že predvečer je bilo celo mesto razsvetljeno; muzika mestne straže je oznanovala imenitni praznik prihodnjiga dneva, kteriga smo praznovali z ravno tako slavo, kakor s serčnim veseljem. Po slovesni sv. maši so naši novo izvoljeni srenjski predstojniki v cerkvi prisegli.

19. dan t. m. je bila tukaj pri okrajni zborni sodii prva poglavna obravnava v hudodelstvih zadevah. Neka mlada ženska, obdolžena hudodelstva tatvine, je bila dva mesca v težko ječo obsojena, in to po poti milosti, ker so posebne zljajšajoče okolnosti gotovo poboljšanje obtoženke obljubovale. Letá obravnava — zastran hudodelstev prva ne samo tukaj, ampak v celim okrožju krajnske in koroške viši deželne sodije — je šla prav lepo, gladko od rok, in sploh v našim maternim jeziku. Vsim pričujočim, tudi ljudem kmečkiga stanú, je to očitno sodno ravnanje močno dopadlo, sosebno tudi zató, ker je bilo hitro doveršeno; vse skup ni dosti čez eno uro terpélo.

Iz Vipave 19. avgusta. Včeraj smo tukaj rojstni dan Njih Veličanstva našiga cara Franca Jožefa I. slovesno obhajali, od raniga jutra do pozne noči. Bog daj, da bi se ta veseli dan še mnogo mnogokrat ponovil! Od 1. prosenca t. l. do današnjiga dne je skozi Vipavo 33,000 vojakov deloma iz Talijanskiga, deloma v Talijansko marširalo, in tako ni skoraj dneva, da bi vojaškiga prehoda ne imeli. — Letina tukaj prav lepó kaže, posebno turšica in vinska terta obilni in izverstni sad obetate. Perve smokve (fige) so bile od pomladniga mraza pozeble, družih bo dovelj. Tudi hrušk je dovelj; družiga sadja pa srednje mere. J.

Iz Gorenskiga. V krajnski nadžupaniji so volitve skorej vse dokončane. V Velesovim nočejo voliti. Že dvakrat so poskusili, pa nič opravili. V nekterih županijah so prav modre može zvolili. V Stra-

žiški županii so volivci, kar jih je prišlo, tako volili; kakor bi jim ta reč že popolnoma domača bila. Dve stranki ste se naredile. Stranka poprejšnjiga župana je bila dobro vajena in je drugo za volitevni boj manj pripravljeno popolnoma premagala. — Nadžupanijski uradniki so svoje volitevne protokole vse na staro štulo djali, to je, po nemško naredili; častitljiva slovenska beseda župan jim mora biti tern v peti, ker jim je le „Purgermajster“ kakor poprej „rihtar“ vedno na jeziku. Od enakopravnosti jezika se v naši nadžupanii še clo malo vidi.

Novičar iz Ljubljane.

22. dan t. m. je prišel naš slavni rojak, gosp. Dr. Ignaci Knobleher, misijonski general-vikár notranje Afrike, v Ljubljano. Mesca svečana 1846 se je podal — po naznanilu „Novic“ tistiga léta — v notranjo Afriko, katoljško vero divjim narodam oznanovat; 16. maliga travna 1847 je šel, kakor je sam pisal (poglej „Novice“ 1847) na parabrodu po morji v Aleksandrijo, od tod čez Egipt, Nubijo i. t. d. v notranjo Afriko. Sedaj je prišel iz Kartuma iz Nubije, in v misijonskih opravilih je, na poti na Dunaj in morebiti clo v Pariz, tudi svoje prijatle v Ljubljani obiskal, od kodar se bo kmalo na Dolensko v Št. Kocijan podal, svoje stariše in žlahto obiskat. Visoko učeni gospod, ki vse evropejske jezike in mnogo družih jezikov govori, ne more Ljubljančanam dovelj povedati od svojiga popotovanja po Afriki, od življenja divjih narodov i. t. d. In zares bi ga človek lahko celi teden poslušal, kader začne pripovedovati od deželá, kamor pred njim še noben Evropeje ni prišel. Po „beli reki“ je prišel v serce Afrike še čez 4. grade severne širskosti blizo ekvatorja, kjer je taka silna vročina, de 40 in clo 45 stopinj znese, voda za piti pa 20 do 25 stopinj gorkote ima; nagi divjaki mažejo svoj život z neko rudečo zemljo, z oljem vdelano, de vročino lože preterpé. Ni tedaj čuda, de je neutrudljivi gospod zlo ogoril, kar se pa dobro priliči njegovi turški obleki, ktera je vsacimu popotniku po teh deželah potrebna. Naš sloveči malar g. Langus ga je izobrazil (malal) v njegovi popolnoma turški obleki s turbanam na glavi in dolgo častitljivo brado, kar je prav dobro zadel. Prav bi bilo, ko bi se podoba slavniga moža na kamen vtisnila in en kamnotis vsakimu zvezku tistih bukvic pridjal, ki bo popis njegoviga popotovanja po dozdaš še clo neznanih in nikjer popisanih deželah — v nemškem in slovenskem jeziku obsegel. Vsak radovedni človek gotovo z velikim veseljem pričakuje te knjižice, ki bo še veliko večí važnost kakor Baragatova zato imela, ker bo od popolnoma neznasih ljudstev in deželá govorila. Ta knjižica bo pa gotovo tudi veliko donesla v pripomoč njegovim blazim misijonskim namenam, kateri obilnih darov potrebujejo; pa tudi razun tega imajo prijatli misijonskiga prizadevanja že sedaj lepo priložnost, z doneski podpirati trud slavniga rojaka v vinogradu Gospodovim ptujih deželá. Mnogo imenitnih reči je iz Afrike seboj pripeljal, ki jih bo večidel našimu muzeumu podaril. — Ljubljanski vradni časnik pove, de do 23. dneva t. m. je bilo na Krajskim že 175 županij popolnoma vstanovljenih, in tudi v tistih krajih, kjer so se v začetku župane voliti branili, grejo volitve zdej porredama. — Prihodnji teden pride imenik opravičenih volivcov Ljubljanske županije v natis, kteriga bo vsak volivec dobil, de bo zamogel iz števila vsih tiste može izbrati, kterim zaupa, de se bojo pridno in možko za blagor svobodne Ljubljanske županije po-

tegovali. — Očitne ojstre izpraševanja v podkovijski in živinozdravijski šoli kažejo, de bo dežela že letas ne- ktere prav dobro izučene kovače in tudi izvedene pripomočnike v živinskih boleznih dobila. Gospodje, ki pridejo izpraševanja poslušat, so prav zadovoljni z vednostmi večiga dela učencov. Tudi naš častiti g. deželni poglavar je počastil enkrat to šolsko skušnjo s svojo pričujočnostjo in pohvalil napredovanje te šole, ktera bo vpijočim potrebam dežele z umnimi kovači in pomočniki v živinskih boleznih pomagala. — Slovensko berilo za 1. gimnazijalni klas se bo te dni že natiskovati začelo. — Slišali smo in tudi v „Gracarci“ brali od nekih razpartij, ki so se unidan v neki gostivnici na deželi med nekimi pevci nemških in slovenskih pesem pripetile. Če ravno prepírov v gostivnicah iz lahko zapopadljivih vzrokov nikdar visoko ne cenimo, smo vunder obžalovali, de se je kaj taciga zgodilo, kar protivnikom priložnost da, de „iz komarja vola“ naredé, in kar vsaciga praviga rodoljuba nar bolj žali — de iz tacih posamesnih gostinčarskih homatij slovenstvu sploh podtikujejo sovražtvo do Nemcov!! Popraševaje po začetku omenjene homatije nismo mogli zvediti praviga vzroka, ker eden tako drugi tako pripoveduje — to pa vémo, de milo nebo je prostorno dovelj za petje vsih jezikov, — de vsak zna peti kar koli se mu ljubi, — de različnoglasne strune se ne dajo siloma nikdar v enoglasne spremeniti, — de je terdovratnim in zarujovenim protivnikom slovenšine nar bolje s poti iti, ker ja v petju samim ne obstoji narodovnost. Take homatije, čeravno clo nobene važnosti nimajo, grejo povikšane od ust do ust in so le v škodo domači pravični reči, ker se jih protivniki željno polastijo, de zaženó staro ostudno natolcevanje od sovražtva Slovincov do Nemcov, in kar je morebiti kdo razkačen od ene ali druge strani govoril ali storil, se podtikuje po tem slovenstvu sploh! Takimu natolcevanju se moramo očitno zoperstaviti.

Novičar iz mnogih krajev.

Cesar ni šel na Tiroljsko, kakor se je govorilo, ampak se je vernil iz Išelskih toplic koj na Dunaj nazaj zavolj imenitnih opravil. — Ministerstvo je sklenilo, de v gojzdnih tatvinah ali scer gojzdnih pregreških zasaceni se imajo prihodnjič berž kaznovavnim sodijam izročiti, ne pa, kakor poprej, politiškim gosposkam. — O pomanjkanju domače govoje živine se je neki ministerstvo na Rusovskiga cara obrnilo, de naj bi prodal za potrebo Dunajskiga mesta vsako léto 60,000 volov, kar je car rad dovolil.

Slovenske nove bukve.

Naš slavni rodoljub, visoko učeni gosp. Dr. Jožef Mursec, učenik verozakona v st. mestjanski učilnici v Gradcu, je ravno sedaj na svetlo dal zalo novo knjižico pod iménam:

Bogočastje sv. katolske cerkve.

Ta knjiga, ki ni le mladosti, temuč tudi odraslim v podučenje in pobožno obudjenje namenjena, razlaga cerkvene opravila, njih namen in pomen o mnogih cerkvenih časih, in pové v tem toliko lepiga za um in serce, de se po pravici zamore priporočiti. Pisana je ta knjiga v tako imenovanih novih oblikah. Natisnjena je lično v Gradcu; dobí se pa mende po vsih slovenskih mestih; cena lepo vezane knjige z usnjenim robam in srebrnim napisam je 33 krajc. — v platnenim robu pa 30 krajc.

Današnjemu listu je pridjan 27. dokladni list.